



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ  
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ



## СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,  
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ

(Суми, 23-24 квітня 2015 року)



## ПЕРЕДУМОВИ ПІДПИСАННЯ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Маргарита Баран, *студ. гр. ЖТм-41*

Історія Болонського процесу офіційно почалася з підписання Болонської декларації (1999 р.), проте її передісторія сягає 1954 року, коли було підписано Європейську культурну конвенцію, у якій наголошується на необхідності заохочення громадян усіх держав до вивчення мов, історії та культури інших країн і спільної для них культури. Ідеї освітньо-культурного об'єднання європейських країн загалом та університетів зокрема отримали своє продовження у Великій Хартії університетів, що стала фінальним результатом пропозиції, адресованої Болонським університетом у 1986 році усім найстаршим європейським університетам. Центральну роль вишів у розвитку європейських культурних цінностей визначила і Сорбонська декларація від 25 травня 1998 року. Вона обґрунтувала створення європейської зони вищої освіти, як ключового шляху розвитку мобільності громадян з можливістю працевлаштування для загального розвитку Континента.

На запрошення італійського міністра освіти у місті Болоньї 19 червня 1999 року відбулася зустріч міністрів освіти провідних країн Європи. Учасники зустрічі, ознайомившись з доповіддю експертів, констатували необхідність продовження спільних дій щодо формування спільного європейського простору вищої освіти. Разом з тим була засвідчена низка розбіжностей в програмах, структурі, організації навчального процесу, учених ступенях тощо, що необхідно було усунути найближчими роками. Результатом дискусії стала Болонська декларація «Зона європейської вищої освіти». Документ був підписаний міністрами освіти 29 країн Західної і Центральної Європи: Австрії, Бельгії, Великобританії, Греції, Данії, Естонії, Ірландії, Ісландії, Іспанії, Італії, Латвії, Литви, Люксембургу, Мальти, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччини, Словенії, Угорщини, Фінляндії, Франції, Чехії, Швейцарії, Швеції. У 2002 році до Болонського процесу приєдналися Кіпр, Ліхтенштейн, Туреччина, Хорватія, у 2003 році – Албанія, Андорра, Боснія і Герцеговина, Ватикан, Республіка Македонія, Сербія і Чорногорія, Росія, у травні 2005 року – Україна, у 2010 році – Казахстан.

Ось так звернулися із спільною заявою європейські міністри освіти у Болонській декларації: «Європа знань» тепер уже широко визнана як незамінний чинник соціального й гуманітарного розвитку, а також як необхідний компонент об'єднання та збагачення європейських громадян, спроможна надати їм необхідні знання для протистояння

викликам нового тисячоліття разом із усвідомленням спільних цінностей та належності до єдиного соціального та культурного простору».

Болонською декларацією більшість європейських країн-учасниць Болонського процесу проголосили створення єдиного європейського освітнього та наукового простору до 2010 року. У межах цього простору мають діяти єдині умови визнання дипломів про освіту, працевлаштування та мобільності громадян, що має, на думку ідеологів Болонського процесу, значно підвищити конкурентоспроможність європейського ринку праці й освітніх послуг.

Наук. кер. – Панченко Ю. В.

## ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Наталка Фомина, студ. гр. ЖТм-41

Основні принципи Болонського процесу та зафіксовані у спільному документі «Формування майбутнього», прийнятому 29-30 березня 2001 року представниками більше 300 європейських вишів та їхніми організаціями у м.Саламанка (Іспанія):

**Автономія та відповідальність.** Цей принцип означає право та можливість для університетів формувати стратегію, вибирати пріоритети у навчанні та проведенні наукових досліджень, витратити ресурси, профілювати програми і встановлювати власні критерії прийому професорів та студентів. Реалізація принципу автономії та відповідальності створює європейським університетам умови для кращої конкуренції у Європі й у світі, яка неможлива без організаційної свободи, чітких і доброзичливих принципів регулювання і достатнього фінансування. Одночасно конкуренція у вищій освіті не виключає співробітництва і не може бути зведена лише до комерційної.

**Освіта як відповідальність перед суспільством.** Європейський простір вищої освіти повинен будуватися на європейських традиціях відповідальності освіти перед суспільством; на широкому і відкритому доступі як до доступеневого, так і післяступеневого навчання; на освіті для розвитку особистості і навчанні протягом усього життя та засадах громадянськості.

**Вища освіта, заснована на наукових дослідженнях.** Наукові дослідження є рушійною силою вищої освіти, то і формування європейського простору вищої освіти повинно відбуватися одночасно